

A BALATONFÜREDI HELYTÖRTÉNETI EGYESÜLET TEVÉKENYSÉGE (1995-től 2014-ig)

Kedves ünneplő közösség, tisztelt vendégeink!

Nincs szebb dolog, mint ünnepelni. Így van ezzel a Balatonfüredi Helytörténeti Egyesület is, amelynek 20 éves jubileumi ünnepségére jöttünk most össze tagok, vendégek.

20 éve, 1994. december 15-én alakult meg a Balatonfüredi Helytörténeti Egyesület – az előző esztendőben avatott – akkori Városi Helytörténeti Gyűjtemény épületében, az Arany János utca 12-ben, amely hivatalosan ma is székhelyünk.

Igaz, évek óta a Városi Könyvtár ad otthont rendezvényeinknek, de remélhetőleg pár éven belül ismét birtokba vehetjük pályázati pénzből felújított otthonunkat.

Az egyesület létrehozását az akkori AKSZI (Aranyhíd Kulturális Szolgáltató Intézet) – igazgatója Györgyné Juhász Katalin, és a Helytörténeti Gyűjtemény vezetője, Németh Ákosné kezdeményezték. Az intézmény adott háttérrel, és erkölcsi, valamint anyagi támogatást ahhoz, hogy a Balatonfüred helytörténete iránt érdeklődők – amatőrök és hivatásos kutatók – szervezett keretek között találkozhassanak, segítsék a Városi Helytörténeti Gyűjtemény munkáját.

1995. február 14-én megtörtént bírósági bejegyzésünk, majd egyesületünk 1998-ban közhasznúvá vált. Itt említem meg, hogy idén, mint minden egyesületnek, nekünk is meg kellett újítani alapszabályunkat a további közhasznúság érdekében. Örömmel jelenthetem, ez sikerült, tíz napja kaptuk meg a jogerős végzést a Veszprémi Törvényszéktől.

2001-ben elkészült logónk, amely Füred falu 1695-ös pecsétjének grafikai másolata (Pálffy Károly festőművész újította meg az egykori „Füredi falu pöcséti”-t.).

Alapításkor elnökkül prof. dr. Horváth Mihályt, a tudós orvost, füredi lokálpatriótát választottuk. Titkárunk Németh Ákosné Rácz Lídia könyvtáros lett. Utódja titkárként Elek Miklós könyvtáros, a Városi Helytörténeti Gyűjtemény vezetője lett.

Prof. dr. Horváth Mihály 9 éves elnöki munka után lemondott. A közgyűlés 2003-ban Szenfnerné Varga Anikót, az akkori Bem József Általános Iskola igazgatóhelyettesét választotta elnökkül. Titkár Tóth Györgyi könyvtáros, múzeumpedagógus, a Városi Helytörténeti Gyűjtemény dolgozója lett.

Idén márciusban ismét tisztújításra került a sor. Elnök Budáné Bocsor Ágnes, titkár Sárköziné Sárovi Hajnalka, vezetőségi tagok: Csonka Endre, Dr. Hullerné Takács Ilona, Szekeresné Rózsa Etelka lettek.

A maroknyi (25 fős) alapító tagságot különböző korosztályú emberek alkották, más-más foglalkozási körökből jöttek, de azonosak voltak abban, hogy szívesen és lelkesen

munkálkodtak, kutattak a település feltáratlan, gazdag múltja után. Gyűjtötték a még fellelhető dokumentumokat, és megismertették azokat előadásokon, kiállításokon és különböző kiadványokban.

A megalakulás óta szándékaink, céljaink változatlanok maradtak. Az egyesület célja városunk országosan is ismert – de sok részletében még a helyiek számára is feltáratlan – gazdag múltjának kutatása, a még fellelhető dokumentumok gyűjtése, megismertetése, hagyományainak, értékeinek ápolása.

Szoros a kapcsolatunk továbbra is a Városi Helytörténeti Gyűjteménnyel. Tagjaink számtalan értékes tárgyi emlékekkel, régi iratokkal, könyvekkel, újságokkal, fotókkal, képeslapokkal gazdagítják a Gyűjtemény anyagát. Tagjainkat a múlt iránti felelősség, a tenni akarás, a hagyományörzés és ápolás, a szorgalmas gyűjtő- és kutatómunka jellemzi.

Talán ezt igazolja az az elismerés is, amelyet 2007-ben az Országos Honismereti Szövetségtől kaptunk. Munkánkat emléklappal jutalmazták.

Örvendetes, hogy taglétszámunk 20 év alatt 76 főre emelkedett. Tagjaink között lelkes lokálpatrióták, amatőr helytörténészek és tudós szakemberek egyaránt találhatók. Fürediek és innen elszármazottak, vagy csak a település iránt szeretetet érzők egyaránt csatlakoztak az egyesülethez.

Egyesületünk élete szoros szervezeti keretek között zajlik, immár 20 éve. Évente több elnökségi ülést tartunk, itt készül el munkatervünk, beszéljük meg a következő időszak teendőit. A tavaszi döntéshozó szerv ülésén a tagság kiegészíti, véleményezi ezt.

Minden hónap első hétfőjén egyesületi délutánt tartunk a könyvtárban, vagy külső helyszínen. Ezen alkalmakkor előadásokat, temetői vagy városnéző helytörténeti sétát, kiállítás-látogatást, egyéb programokat szervezünk.

Egyesületünk az országosan ismert személyek mellett kiemelten ápolja azon füredi polgárok emlékét, akik sokat tettek a településért, emlékük megőrzése erkölcsi kötelességünk. Sírjaiknál, emléktábláiknál megemlékezéseket tartunk (pl. Dicenty Dezső szőlész-borász, dr. Csajághy Gábor vegyészkutató, Lipták Gábor író, Molnár Aladár, a szeretetház megalapítója, Ujhelyi Károly ezermester és még sokan mások.), illetve posztumusz kitüntetésekre teszünk javaslatokat.

Így kapott Pro Urbe-díjat halála után Bálint Jánosné, akinek nemes adománya a helytörténeti gyűjtemény épülete, Peremartoni Nagy Sándor faipari mérnök és Szekér Ernő agrármérnök lokálpatrióták, akik szívügyüknek tekintették a balatoni, közelebbről a füredi táj védelmét, népszerűsítését.

Közterületek elnevezéséhez is gyakran kérjük véleményünket, máskor mi kezdeményezzük a névadást (pl. Cséplő Ernő, Bata Ferenc, Laposteleki, Györök György, Protiwinsky Ferenc utca).

A Balatonfüred-Balatonarács monográfia elkészítése során – szakemberek által nagyra értékelt – segítséget nyújtottak egyesületi tagjaink.

Kiállításokhoz is sok értékes dokumentumot ajándékoztak vagy kölcsönöztek tagjaink, pl. a Városthörténeti kiállításához 1996-ban; A szabadságharc füredi emlékei című kiállításához 1998-ban; 100 éves a Balatonfüredi Polgári Iskola kiállításához 2005-ben, az Első világháborús kiállításához idén, 2014-ben.

Protiwinsky Ferenc festőművész születésének 120. évfordulóján – 2004-ben – a Jócai Mór Emlékmúzeumban nyílt kiállítás, melynek megrendezését egyesületünk kezdeményezte, a képek összegyűjtésében is segédkeztek tagtársaink. Idén júniusban, születésének 130. évfordulója alkalmából ismét az ő képeiből volt kamara-kiállítás a Városi Múzeumban, melyet a kiállítás kezdeményezője, Z. Karkovány Judit tagtársunk nyitott meg.

Javaslatunkra visszakerült helyére a Jócai obeliszk 2006-ban. Emléktáblák elhelyezése előtt kikérük véleményünket, több ízben egyesületünk hívta fel a figyelmet egy-egy emlékjelre, érdemes személyiségre. Javaslatunkra kapott emléktáblát a Szívkórház falán dr. Schmidt Ferenc igazgató-főorvos, Ady Endre egykori füredi orvosa, a táblán látható dombormű elkészítését szervezetünk finanszírozta.

Ugyancsak részt vett egyesületünk Bányaí Erzsébet festőművész és Máthé János egykori főkertész – Balatonfüred díszpolgárai – emlékére emléktábla elhelyezésében, valamint az egykori katolikus (Piros) iskola 100 éves évfordulójának emlékére emléktábla avatásában.

Mindig nagy érdeklődés kísérte az általunk szervezett előadás-sorozatokat. Kezdetben (1994–2000 között) ezek szervezésében az Aranyhíd Kulturális Szolgáltató Intézet támogatott bennünket, később jogutódja, a Városi Könyvtár. Pályázati pénzből sikerült finanszíroznunk az előadások megrendezését.

Megyei és országos szakemberektől hallhattak az érdeklődők településünk római kori, államalapítás előtti és középkori életéről, a reformkori Füred fürdőkultúrájáról, az írott dokumentumokban való kutatás módszereiről. Helyismereti előadás-sorozatunk a 19. századi füredi gyermekek életével, irodalmi hagyományainkkal a 18. századtól a kortárs irodalomig és Balatonfüred természeti kultúrájával foglalkozott.

Mindig nagy gondot fordítottunk arra, hogy az ifjúságot is bekapcsoljuk a helytörténeti munkába. 2008-tól pár évig tartottunk nyári helytörténeti tábort, amely iránt nagy volt az igény és az érdeklődés. Szervezője és vezetője egyesületünk titkára, Tóth Györgyi volt.

Büszkék vagyunk egyesületünk folyóiratára, a Füredi História-ra, amelynek megálmodója Elek Miklós helytörténész volt. Immár 14 éve színvonalas, tudományos igényű írásokkal találkozhat a város múltja iránt érdeklődő olvasó. Eddig még nem publikált helytörténeti kutatásokat, honismereti tanulmányokat, családtörténeteket ismerhetünk meg az írásokból. A cikkek szerzői nagyrészt az egyesület tagjai, de számos levéltári, múzeumi, könyvtári szakember, Füredről elszármazott, de magát még mindig füredinek valló szerző publikált a lapban.

A folyóirat évente négyszer jelenik meg. Felelős szerkesztő jelenleg Dr. Rác Z János tagtársunk.

Az újságot tagilletményként kapják meg az egyesülethez tartozók, de árusítjuk is több helyen.

Az ország több könyvtárában is olvashatják az érdeklődők. (Zalaegerszegen, Keszthelyen, Siófokon, Veszprémben, de az Országos Széchényi Könyvtárban is.)

A Balatonfüred Városért Közalapítvány ez idáig 71 könyvet jelentetett meg, amelyek településünk múltját, a város jeles személyiségeit mutatják be. Ezekből 27 kiadvány szerzője, illetve szerkesztője egyesületi tagunk.

Önkormányzatunk egyre több helytörténetet érintő kérdésben kéri ki véleményünket, és lehetőségeihez mérten támogatja egyesületünk szakmai munkáját. Idén pl. részt veszünk a Balatonfüredi Városi Értéktár Bizottság munkájában is.

Működésünk anyagi feltételei a tagdíjakból, a személyi jövedelemadó 1%-ból, egyéni adományokból, és a városunk Önkormányzatától kapott támogatásból valósulnak meg.

Tagja vagyunk a Veszprém Megyei Honismereti Egyesületnek.

Büszkék vagyunk arra, hogy tagtársaink tevékenységére, önzetlen munkálkodására az évek során a város vezetése is felfigyelt. Megérdemelt kitüntetésükhöz szeretettel gratulálunk.

A teljesség igénye nélkül: Gubicza Ferenc Balatonfüred díszpolgára lett, Balatonfüred Kultúrájáért kitüntetésben részesült Sarkady Tamás, Rosta Róbertné, Karika Erzsébet, Németh Ákosné, Sárköziné Sárovits Hajnalka.

A Balatonfüred Városért Közalapítvány elismerő oklevelét vehette át Karika Erzsébet könyvtáros, és az idén elhunyt Glatz László tanár úr. Balatonfüred Kulturális Nagykövete lett dr. Lichtneckert András levéltáros, dr. Ács Anna muzeológus – egyesületi tagtársaink. Ezt a kitüntető címet kapta meg Tóth-Bencze Tamás könyvtáros is, aki egyesületünk pártoló tagja hosszú éveken át. Nagy munkát végez a Füredi História nyomdai előkészítésében.

Munkánkat tovább folytatjuk, mert a múlt megismerése nélkül nincs jövő.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Elhangzott: 2014. december 15-én, elmondta: Budáné Bocsor Ágnes elnök.